

**Lek- og aktivitetsmaterialer
og deres tilgjengelighet i barnehagen**

Kandidatnummer 424 og 482

16.06.20

Antall ord: 11726

Innholdsfortegnelse

English summary	4
1. Innledning	5
1.1 Problemstilling	5
2. Litteratur og teoretisk forankring.....	6
2.1 Materialer.....	6
2.2 Barns medvirkning og medbestemmelse	7
2.3 Reggio Emilia.....	8
2.4 Maria Montessorri.....	9
2.5 Møbler.....	10
3. Metode.....	11
3.1 Hva er metode?.....	11
3.2 Valg av kvalitativ metode.....	12
3.3 Valg av innsamlingsstrategi	13
3.4 Valg av informanter.....	13
3.6 Forskningsetikk.....	15
3.7 Metodekritikk.....	16
3.8 Justering av problemstilling	16
3.9 Reliabilitet	16
3.10 Validitet.....	17
4. Funn	18
4.1 Umiddelbart tilgjengelig materiale.....	19
4.2 Materiale innen rekkevidde, men ute av syne	20
4.3 Tilgjengelig materiale når barna aktivt etterspør.....	21
4.4 Ikke tilgjengelig materiale, lagret med hensikt å være utilgjengelig.....	23
4.5 Begrensninger i tilgjengelighet	24
Sikkerhet	24
Alder	24
Voksenstyrte aktiviteter.....	25
Praktiske begrunnelser.....	26
Økonomi.....	26
Arkitektur og møblering.....	27
5. Drøfting.....	27

Bacheloroppgave - Våren 2020 - Kandidatnummer 424 og 482

<i>5.1 Barns medvirkning og medbestemmelse i forhold til materialets tilgjengelighet</i>	<i>28</i>
<i>5.2 Materialer.....</i>	<i>30</i>
<i>5.3 Arkitektur og møblering</i>	<i>32</i>
6. Avslutning	35
Litteraturliste.....	37
Samtykkeskjema for intervju.....	39
Intervjuguide	40

English summary

In this bachelor thesis we discuss the subject of playing- and activity materials in norwegian kindergartens, and the reasoning for the availability of such materials by a selected group of teachers. Our main issue is “How does a selection of teachers reason the playing and activity materials availability in the kindergarten?”

In the beginning of our thesis, we will be addressing the main reason for our chosen issue and the relevant theory we have chosen. We mention how we, during our month-long school stay in China, noticed the difference in materials available to the children in the kindergartens there. After this we will include a chapter about our method of gathering information through our qualitative research interviewing process. We interviewed three kindergarten teachers in three different norwegian kindergartens. The questions the teachers were asked were related to what materials they have available versus unavailable to the children in their kindergarten, their reasoning behind this, their thoughts about materials and their availability. In our fourth chapter we will present our findings, before we discuss them with relevant theory in our fifth chapter. Our final chapter will be the end of our thesis, there we will consider whether we properly answered our main issue and what we have learned throughout the process.

1. Innledning

Denne oppgaven handler om hvilke lek- og aktivitetsmateriell som er tilgjengelige for barna i barnehagehverdagen. Høsten 2019 hadde vi et studieopphold i Kina, i sammenheng med KKP-emnet, som er kulturforståelse og komparativ pedagogikk. Der besøkte vi en god del barnehager i Beijing og Shanghai, og hadde praksis i ulike barnehager i Beijing. Vi la godt merke til hvordan rommene var bygget opp og hvor mange ulike materialer som var tilgjengelige for barna til enhver tid. Vi kom inn i store klasserom hvor alle møblene var i barnas høyde. En av de første tankene vi gjorde oss var at måten kineserne arbeidet med tilgjengelighet var annerledes enn hvordan norske barnehager gjør det, og det synes vi var interessant.

Etter at vi begynte å utforske emnet fant vi ut at det er for lite norsk faglitteratur som konkret handler om materialenes tilgjengelighet i rommet. I barnehagelærerutdanningen hører vi ofte om at det er viktig at barn møter ulike materialer, men ikke om deres tilgjengelighet. I Norge er ofte materialer utenfor barnas synsvinkel eller utenfor barnas rekkevidde, oppe på en hylle og bak lukkede skapdører. Har barnehagelærerne noen tanker om hvorfor det er slik det er? Vår intensjon med oppgaven er at både vi, som kommende barnehagelærere, og de som allerede jobber i barnehagen skal få mer innsikt i og informasjon om dette temaet. Vi ønsker at materialenes tilgjengelighet skal være noe man ser betydningen av. Vi mener det er viktig å ha fokus på tilgjengelighet av materialer i barnehagen, fordi det vil påvirke hva barna leker og arbeider med, og hva de får kjennskap til og lærer om.

1.1 Problemstilling

Problemstillingen vi har valgt er “Hvordan begrunner et utvalg pedagoger lek- og aktivitetsmaterialets tilgjengelighet i barnehagen?” Vi tenker her på hvilke materialer som er tilgjengelige for barna, og med lek- og aktivitetsmaterialer mener vi leker, formingsmaterialer, musikkinstrumenter, bøker, ipad/datautstyr og utkleddingstøy. Vi kommer til å henvise til lek- og aktivitetsmaterialer som materialer i løpet av teksten. En annen ting vi har oppdaget i løpet av intervjuprosessen vår er at det også er ulike grader av tilgjengelighet. Dette ettersom pedagogene

velger å ha noen materialer er tilgjengelig hele tiden, noen materialer er tilgjengelig, men ikke synlig, noen materialer kan være tilgjengelig når barna aktivt etterspør dem, mens noen materialer er ikke tilgjengelige med hensikten å være utilgjengelige. Pedagogene gjør det slik av ulike grunner og dette kommer vi tilbake til i kapittel 4.

2. Litteratur og teoretisk forankring

I denne delen av oppgaven vil vi henvise til relevant litteratur og teori vi mener er relevant, og vi vil også definere begrep vi kommer til å bruke i løpet av oppgaven.

2.1 Materialer

Lekematerialer kan være både forestillende og mer åpent. Det vil si at noen leker er laget for å brukes på spesielle måter, slik som biler, dukker og dyr, mens åpne materialer kan være hva som helst. Barna kan bruke fantasien til å gjøre om ulike gjenstander i tråd med innholdet i leken. “Det er bruken av gjenstanden som avgjør om den fungerer som leketøy for barnet. Ethvert objekt eller materiale kan dermed bli til lekemateriell, som når for eksempel en kleshenger blir til en pistol. Det åpne lekemateriellet vil gi gode muligheter for kreativ omskaping. Bruk av formingsmaterieell kan også inngå som en del av barns lek og vil stimulere kreativiteten og ferdighetene med å bruke redskaper og verktøy” (Høyland, Hansen, Krogstad & Moser, 2013, s. 233).

“Hangaard Rasmussen (2002) hevder at lek oppstår i møter mellom barns indre og deres ytre, materielle omgivelser, der barnets indre og det materielle ytre påvirker hverandre. Dermed vil det tilgjengelige materiellet uansett ha betydning både for å framkalle nye ideer og for å sette ideer ut i livet. Spørsmål om det er leken eller lekemateriellet som kommer først, kan besvares med at lekemateriell kan avgjøre hva leken blir til, og leken kan avgjøre om et objekt blir til lekemateriell” (Høyland, Hansen, Krogstad & Moser, 2013, s.244). Materialer som lekes med behøver ikke å være materialer som er laget for å bli lekt med eller for å bli lekt med på den måten barna bruker det. De materialene som er tilgjengelig for barna vil påvirke leken deres, uansett hva det er.

“Hva barna finner på å leke med, avhenger av hvilket materiell som er tilgjengelig, hvordan det er plassert, og hvordan det er sammensatt” (Hangaard Rasmussen, 2002, s.27). Nordin-Hultman hevder at et barnehagemiljø med få handlingsmuligheter fører til umotiverte barn som ikke finner mening, og uinteresserte barn kan ofte oppleves som et problem. I mange tilfeller kan barnehagens miljø ha materialer og utstyr som ikke er interessant nok, og som resultat ha umotiverte barn. Ifølge Nordin-Hultman kan barn som oppleves som urolige og uinteresserte av personalet, i noen situasjoner være både motiverte og konsentrerte. Tilgangen barna får til ulike materialer er derfor viktig for pedagogene å ha fokus på (Nordin-Hultman, 2004, s. 188-189).

“For barn over 3 år så jeg at lekemateriell fikk betydning for rollelekens ideer og tema” (Høyland, Hansen, Krogstad & Moser, 2013, s.246). Tilgjengelige konstruksjonsmaterialer fikk betydning for barnas mulighet til å være kreativ, mens tilgjengelige formingsmaterialer ble ofte brukt til å skape noe som del av leken. Noen lekesequenser kan inngå i flere kategorier når jeg ser på dem med ulikt fokus. For eksempel vil lekematerialenes funksjon for lekens ideer og tema i tillegg få betydning for lekens varighet.

2.2 Barns medvirkning og medbestemmelse

I rammeplan for barnehagen (KD, 2017, s. 27) står det at “barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet.” Alle barn skal erfare å få innflytelse på det som foregår i barnehagen. “En måte å oppfatte barns rett til medvirkning er å si at hvert barn har rett til å erfare at deres stemme blir tatt på alvor og har virkning i fellesskapet”. Barns medvirkning kommer til syne i den forstand at pedagogene velger ut hvilke materialer som er tilgjengelig for barna ut i fra hva de viser interesse for. Det står i rammeplanen (KD, 2017, s. 22) at personalet skal være oppmerksomme på barnas interesser og engasjement og at det skal legge til rette for læring i ulike situasjoner og aktiviteter. Dette er et eksempel på hvordan man kan bruke barns medvirkning til å fremme læring i barnehagen.

Barns medbestemmelse er et begrep som ofte blir forvekslet med barns medvirkning, og vi vil derfor avklare dette begrepet også. “En måte å forstå medbestemmelse er at “medbestemmelse handler om å delta i beslutningsprosesser, være med på å bestemme hva som skal skje og hvordan det skal gjøres” (Seland, 2004, s. 28 i Bae, Eide & Winger, 2006, s. 8). Det står i barneloven, grunnloven og FNs barnekonvensjon at barnets mening skal tillegges vekt ved helhetsvurderingen, når det kommer til hva som er barnets beste i ulike saker. “Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle handlinger som berører og angår barn” (Regjeringen.no).

Barns medbestemmelse kan man se når barna får være med og bestemme hva de vil gjøre i løpet av dagen, ikke at alt nødvendigvis alltid må gå etter en timeplan. Man kan også se dette når barna får velge akkurat hva de vil holde på med, om de vil male, tegne, holde på med instrumenter og så videre. (Seland, 2004, s. 28 i Bae, Eide & Winger, 2006, s. 9)

2.3 Reggio Emilia

Reggio Emilia er navnet på en nord-italiensk by og en ekstraordinær virksomhet med en ganske spesiell barnehagepraksis. Den amerikanske psykologen Jerome Bruner er en stor beundrer av byen og har sagt at “De kommunale barnehagene i Reggio Emilia ikke kan forstås uten å forstå byen de springer ut fra.”, og mener at byen hverken er for stor eller for liten, men har en størrelse som fremmer fantasi, energi og fellesskapsfølelse (Rinaldi, 2009, s. 13-14). Denne byens barnehagepraksis har inspirert pedagoger over hele verden, også mange norske. De har stort fokus på lek, utforskning av materialer, fenomener, måter å være i og å se verden på, rom og tid til undring, fordypning og skapende virksomhet. Dette bidrar til å utvikle mulighetene som finnes i det enkelte mennesket (Reggioemilia.no).

Det mest interessante innenfor Reggio Emilia-pedagogikken, med tanke på denne oppgaven, er fokuset på lek og utforskningen av materialer. “Barn har behov for å oppleve at de mestrer mediene, at de kommer lenger i evne til å gi uttrykk. Lar vi derfor arbeidet i barnehagen roe seg ned til at vi i lange perioder - gjerne måneder - fokuserer på særlig ett område når det gjelder å bearbeide erfaringer - blir også personalets arbeid enklere.” Vi ser for eksempel i Reggio Emilias

pedagogikk hvordan det visuelle kan stimuleres. “Vi kan gå løs på våre egne barnehager for å fremme det samme: Trenger vi det samme utstyret hele tiden?” (Holm, 1986, s. 18).

“På formingsrommet foregår læring og bearbeiding av det barnet skal lære. Hvis emnet er “meg selv” og barnet skal lage en collage av seg selv, kan det hende at armene blir glemt. Den voksne kan da oppfordre barnet til å se seg selv i speilet og gjennom egen oppdagelse modnes bevisstheten om kroppsdelene” Her oppmuntrer den voksne også barnet til å gi sin egen tolkning og til å velge materialer og det uttrykket barnet selv synes passer best (Holm, 1986, s. 25).

Noen barn er selvstendige og sikre nok på seg selv til å lett finne materiale på egenhånd, mens andre har vanskeligere for dette. Når barna stadig må velge selv, vil selvtilliten sakte øke og ettersom resultatene forbedres vil barnet få mer tro på seg selv. “Barn som ikke har så lett for å tilegne seg kunnskap teoretisk, kan ha store muligheter via en visuell og praktisk tilnærming. Ved å aktivisere høyre hjernehalvdel, der fantasi, følelser, form, farve og kreativitet ligger, lekes kunnskapene inn - og de sitter bedre!” (Holm, 1986, s. 25).

Jonstoj beskriver barnehagen i Reggio Emilia som preget av dokumentasjon av barnas opplevelser, kompetanse, nysgjerrighet, utforskertrang og bearbeiding av erfaringer. “Barna fikk muligheter til ulike uttrykksformer som lek, drama, tegning, maling, bevegelser, lyd osv.” Det pedagogiske arbeidet var godt planlagt med utgangspunkt i dokumentasjonen fra barnas tidligere arbeid, med barnas nysgjerrighet og refleksjon i fokus (Jonstoj, 2003, s. 15).

2.4 Maria Montessorri

“Barn som behandles med respekt og som blir oppmuntret til å mestre stadig nye ferdigheter blir selvstendige og trygge på seg selv” (Sedlin, 2010, S.18). Maria Montessorri mente at barn ble født med utrolig menneskelig potensiale, dette potensialet kunne bare bli utviklet fullt ut, om de voksne rundt barnet ga de den rette stimulansen de første leveårene. Pedagogikken var bygget på at barna igjennom frihet til å velge selv, skulle bli mer selvstendige og skape læreglede (Seldin, 2010, s. 12-13) .

Montessorri ville gi barna frihet til å lære. I et montessoriklasserom vil du finne noen grunnleggende regler som angår orden og atferd, men utover disse får barna friheten til å velge oppgaver og aktiviteter selv. Hun legger opp til at barna skal få arbeide med disse oppgavene så lenge de ønsker. Hun ville at barna skulle bevege seg fritt rundt i rommet, og de fikk velge selv om de ville jobbe sammen med andre eller for seg selv. Som oftest valgte barna oppgaver som fanget deres interesse, selv om lærerne hjelper dem til å velge aktiviteter som innebærer nye faglige utfordringer. Som i de fleste barnehager forventes de også innen montessoripedagogikken at barna setter materialet tilbake på sin faste plass når de er ferdig å bruke det (Seldin, 2010, s.18-21).

Maria Montessori mente at barna levde i en verden der alt var i voksenstørrelse. Hun så på dette som en frustrerende faktor i små barns møte med omverdenen. Derfor ville Montessori skape barnas verden. Hun fikk laget boller og mugger i miniatyrstørrelse, og hun lette til hun fant andre gjenstander små nok til å passe i små barnehender. Dette kunne være utstyr som kniver og gafler. Hun ville skape bord som var egnet for barn og fikk derfor en snekker til å lage benker, bord og stoler som var tilpasset barnestørrelse. Hun ville disse gjenstandene skulle være lette nok til at barna kunne flytte rundt på de selv uten at en voksen måtte hjelpe til. Det var ikke viktig for henne at barna brukte kun bord som arbeidsområde. Hun fant ut at barna likte å sitte på gulvet og brukte tepper for å lage små arbeidsplasser på bakken som de kunne flytte på.

Montessori jobbet med å skape et rolig og ryddig miljø, hvor alle ting hadde en fast plass. Hun observerte hvordan barna responderte på dette. Hun så hvordan barna lærte seg å kontrollere sine bevegelser, og hun la merke til at barna mislikte hvordan roen kunne bli brutt når noen mistet ting i gulvet eller snublet over rot (Seldin, 2010. S.13).

2.5 Møbler

“Våre observasjoner fra nye barnehager viser at møblering kan støtte eller motarbeide ideer om at barnehagen er et sted for lek og skapende virksomhet. I flere av de nye barnehagene er møbleringen forbausende tradisjonell med hyller, sofaer, høye bord, benker og skap plassert langs veggene og åpen gulvplass i midten. I barnehager med åpen løsning kan dette medføre

relativt store gulvarealer uten noen innbydelser til med spesifikk aktivitet, lek eller læring. Erfaringen tilsier at slike arealer kan inspirere til løping, noe som kan være positivt, men hvis det blir mye av det, kan det skape uro og gi lite rom for annen mer konsentrert lek” (Høyland, Hansen, Krogstad & Moser, 2013, s.106).

“Tilgjengelig materiell forutsetter lav møblering og synlighet. Det er en fordel med et tilrettelagt område der barna kan anvende materialet uten at voksne må hjelpe til eller styre aktiviteten. Dette stimulerer deltakelse og mestring. Karin Hultman (2010) hevder at sparsomt og ensartet materiell kan føre til at færre barn opplever miljøet som appellerende til egenaktivitet og lek. Hun argumenterer for at “non-humans” har en større betydning for barn enn dagens pedagogiske forskning anerkjenner. Hun formidler forskning som forteller hvordan noen barn må tape i kampen om populære steder, kroker og leker. Møblering og materiell utgjør således et vesentlig element i materialitet som påvirker muligheter for barns lek og læring” (Høyland, Hansen, Krogstad & Moser, 2013, s.106).

3. Metode

I denne delen av oppgaven skal vi begrunne hvorfor vi valgte å bruke kvalitativ metode som innsamlingsstrategi og hvorfor vi tenker dette er en god fremgangsmåte for å samle inn informasjon på. Vi vil begrunne valg av informanter og informere om hvordan vi vil skape den gode samtalen med informantene vi har valgt. Vi ser også på kvalitativ metode med et kritisk syn slik at vi får frem en helhetlig forståelse av metoden vi har valgt å bruke.

3.1 Hva er metode?

Metode, eller vitenskapelig metode, er teknikker eller framgangsmåter for å samle inn informasjon på. Dette kan være i form av ulike typer forskningsspørsmål. Målet er å få fram informasjon om den “sosiale virkeligheten”, og kunnskaper om hvordan man kan analysere denne informasjonen. Gjennom metode får vi informasjon om hvordan vi kan samle inn, tolke

data og analysere informasjonen på. Dette er en sentral del av empirisk forskning (Johannesen, Tufte og Christoffersen, 2010, s. 299 i Dahl Bergsland & Jæger, 2014, s.66).

3.2 Valg av kvalitativ metode

Først kom vi fram til problemstillingen vår: "Hvordan begrunner et utvalg pedagoger lek- og aktivitetsmateriellets tilgjengelighet i barnehagen?" I problemstillingen kommer det frem at vi ønsker å fokusere på barnehagelærerens begrunnelser. Det finnes flere former for metode, men metode blir hovedsakelig delt inn i to hovedtyper; kvalitativ og kvantitativ metode. Valget vårt for metode vil påvirke hvilket svar vi får på forskningen vår. For å få et tydelig innblikk og svar på hva pedagogens tanker er, kom vi fram til at vi skulle bruke kvalitativ metode i vår forskning. Dette i form av intervju av norske barnehagelærere (Dahl Bergsland & Jæger, 2014, s.66).

Kvalitativ forskning er basert på et vidt spekter av innsamlingsmetoder; observasjon, intervju, analyser av dokumenter, videoopptak, samtaler og bilder. En viktig del av kvalitativ tilnærming er å oppnå forståelse for sosiale fenomener, der det å kunne fortolke disse fenomenene som får stor betydning. Bruk av kvalitativ metode er med på å rette blikket mot menneskers hverdagshandlinger i sin naturlige kontekst. Dette gjør vi gjennom intervju av barnehagelærere (Dahl Bergsland & Jæger, 2014, s.66-68).

Dalland (2007) sier at kontekst og fortolkning er sentrale begreper innen kvalitativ forskning i samfunnsvitenskapelige tilnærminger hvor fortolkning har en sentral plass. Den hermeneutiske fortolkningsprosessen beskriver ofte en spiral, der forståelse og tolkning leder til ny forståelse, og ny tolkning. Det er en selv som er instrumentet for innsamlingen av data, og det kreves bevissthet om sitt eget ståsted i forhold til det man undersøker (Dahl Bergsland & Jæger, 2014, s.68).

3.3 Valg av innsamlingsstrategi

Vi har valg å bruke intervju som vår kvalitative metode. Intervju som innsamlingsstrategi åpner opp for et subjekt-subjekt forhold mellom forsker og informant. Vi har valgt å bruke intervju som metode for å få en barnehagelærers syn, tanker og svar på spørsmålene vi stiller rundt temaet og problemstillingen vår. Her kan vi stille informanten spørsmål vi lurer på og får sjansen til å bekrefte informasjonen som blir gitt til oss. Både informant og intervjuer er med på å påvirke prosessen (Dahl Bergsland & Jæger, 2014, s.66).

Intervju er en mellommenneskelig situasjon, det er en samtale mellom to parter med felles interesse. I vårt tilfelle er samtalen mellom intervjuer og informant der temaet, spørsmålene og tidspunktet er satt på forhånd. Dette gjør at begge parter kan komme forberedt til samtalen. Intervjuer stiller spørsmålet og informanten svarer. Det er viktig at vi som intervjuere legger til rette for å skape ‘den gode samtalen’. Dette gjør intervjuer med å skape en trygg atmosfære der informanten føler seg komfortabel til å snakke fritt om sine meninger og synspunkter (Dahl Bergsland & Jæger, 2014, s.69-70). På grunn av covid-19 fikk vi kun gjennomført ett intervju hvor vi to kunne ha et møte med informanten. Vårt andre og tredje intervju måtte derfor bli tatt over telefonen.

3.4 Valg av informanter

Tanken bak valget av informanter var å få svar på de spørsmålene vi hadde gjort oss angående problemstillingen. I boken *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen* står det at det er vanskelig å vite hvor mange informanter som er nødvendig å ha med i en bacheloroppgave, men at alt fra to til fem informanter skulle være tilstrekkelig (Dahl Bergsland & Jæger, 2014, s.71). Vi lagte å gjennomføre intervjuer med tre informanter. Informantene er utdannede barnehagelærere og jobber alle som pedagogiske ledere på 3-6 års avdelinger, alle jobber de i ulike barnehager. Vi valgte kun å intervju barnehagelærere fordi de er faglærte i barnehagefeltet og fordi vi ville ha informanter med like utgangspunkt i form av utdanningen deres.

Vi har ikke hatt et spesielt fokus på at barnehagelæreren skal være over gjennomsnittet engasjert og interessert i lek- og aktivitetsmaterialenes tilgjengelighet i barnehagen, og har derfor ikke gått inn for å lete etter akkurat slike informanter. Vi har enten kontaktet barnehagelæreren personlig eller kontaktet styrer i barnehagen og etterspurt barnehagelærere som jobber på 3-6 års avdeling som kunne tenke seg å stille til intervju. Vi har ikke spurt barnehagelærerne om de har en spesiell interesse for temaet vårt og vi har derfor ikke noe informasjon om dette. En av informantene er ansatt i praksisbarnehagen til en av oss, men vi har ikke vært på samme avdeling.

Når vi sendte ut e-post til styrere i barnehager og spurte dem om de hadde barnehagelærere som ville stille til intervju med oss, skjedde det i blant at de hadde flere som var interesserte i å stille til intervju med oss. Dersom dette var tilfellet, valgte vi å kun kontakte en barnehagelærer fra hver barnehage, slik at vi kunne få større variasjon blant de få informantene vi hadde. Vi endte opp med tre informanter fra ganske ulike barnehager.

Den første barnehagen er i et bygg som arkitekten har designet veldig spesielt. Dette gjør at barnehagen har behov for spesiallagde møbler. Når det skal gjøres større endringer i innredningen, er arkitekten fortsatt med på å vurdere hvordan det burde utføres. Den andre barnehagen er en mer tradisjonell barnehagebygning, mens den tredje var i utgangspunktet en villa som i senere tid har blitt omgjort til en barnehage. Det at villaen er ikke bygget for å fungere som en barnehage gjør at den har med visse begrensninger, spesielt med tanke på utnytting av plassen.³ 5 Planlegging av datainnsamling

Vårt mål var å stille disse tre informantene spørsmål som ville få dem til å fortelle oss om hvilke tanker de har om tilgjengelighet av materialer i deres barnehage. Hvilke materialer som alltid var tilgjengelig, hvilke som ikke var tilgjengelig eller synlig og hvorfor det var slik. Dette gjorde vi for å få en bedre forståelse for hvorfor pedagogen plasserte materialene slik som de gjorde. Vi leste oss opp på teori angående materialenes tilgjengelighet. Det å lese teori på forhånd hjalp oss å formulere mer gjennomtenkte, interessante og åpne spørsmål.

Før intervjuene kunne bli gjort, satte vi oss ned og skrev et samtykkeskjema og en intervjuguide. I første e-post som ble sendt, avtalte vi et tidspunkt, møtested og lengde på intervjuet. Etter at vi hadde avtalt et tidspunkt for intervju, sendte vi en mail med samtykkeskjemaet og intervjuguiden

som vedlegg. I intervjuguiden vår står spørsmålene i riktig rekkefølge og med litt tydeligere informasjon om hva vi definerer som materialer. Dette gjorde vi fordi vi ville at informanten skulle få en bedre forståelse av hva vi mente med materialbegrepet. Vi sendte e-posten i god tid før intervjuet slik at informanten kunne få lese over spørsmålene, forberede seg og eventuelt komme med spørsmål om noe er uklart. Vi ville gjennomføre intervjuene med begge kandidatene til stede, hvor én av oss stiller spørsmålene mens den andre skriver det ned. På denne måten unngår vi å bruke båndopptaker og gjøre prosessen vår mer komplisert med NSD. I løpet av intervjuprosessen fikk vi hatt intervju hvor informanten og vi begge var til stede, før vi måtte bytte til å ha intervju over telefonen grunnet covid-19.

3.6 Forskningsetikk

Forskningsetikk er et viktig aspekt av behandlingen av personopplysninger. Gjennom behandling av personopplysninger er det lovfestet at informanten ikke skal bli krenket. Vi som intervjuer har derfor et viktig ansvar når det kommer til behandlingen av personopplysninger og datamaterialet vi samler inn. Planlegging, innsamling, gjennomføring, analyse og bearbeidelse av materialet er alle prosesser i bacheloroppgaven som skal ha forskningsetikk tilstede (Dahl Bergsland & Jæger, 2014, s.83).

Informantene fikk et samtykkeskjema som forsikret dem om at datamaterialet ville bli anonymisert. Der fikk de også informasjon om at det var frivillig deltagelse og at informantene når som helst kunne trekke seg og informasjonen de har gitt oss, gjennom hele prosessen vår. Vi fortalte også at datamaterialet ville bli slettet etter at bacheloroppgaven er godkjent. Informanten signerte samtykkeskjemaet før intervjuet startet. Vi tilbyr informantene våre å lese gjennom det vi har skrevet ned under intervjuet i ettertid, slik at det ikke blir noen misforståelser. Dette er også frivillig og ikke et krav.

3.7 Metodekritikk

Det er viktig at vi som intervjuere er klar over at ingen metode er feilfri. Vi har derfor et kritisk og reflektert syn på vårt valg av innsamlingsstrategier og metode. Tre intervjuer er ikke representativt for hvordan alle norske barnehager har det og hvordan alle norske barnehagelærere tenker, men de er eksempler på hvordan man kan gjøre og tenke når det kommer til materialenes tilgjengelighet i tre norske barnehager, sett gjennom en barnehagelærers øyne (Dahl Bergsland & Jæger, 2014, s.80-81).

3.8 Justering av problemstilling

Vi vil informere om at vi har endret vår problemstilling i etterkant av intervjuene, men at vi fortsatt mener at informantene fortsatt fikk et ganske likt utgangspunkt for å svare på spørsmålene vi stilte. Den originale problemstillingen var “Hva er pedagogenes tanker om materialets tilgjengelighet i barnehagen?”, og den problemstillingen vi til slutt valgte er “Hvordan begrunner et utvalg pedagoger lek- og aktivitetsmateriellets tilgjengelighet i barnehagen?” Grunnen til at vi valgte å endre problemstilling er at vi har inntrykk av at den nye problemstillingen vår sier det samme som den gamle, men at den setter temaet mer på spissen og er mer konkret.

3.9 Reliabilitet

Med reliabilitet mener vi i denne oppgaven pålitelighet. Hvor pålitelige er vår data? Vi har samlet inn vår data på en måte vi føler er reliabel, da vi ville se den vanlige barnehagelærerens tanker om materialenes tilgjengelighet i barnehagen. Vi gav informantene våre muligheten til å lese gjennom problemstillingen og spørsmålene de vil bli stilt i forkant av intervjuet. Dette gjorde vi for at de kunne sette seg inn i temaet og spørsmålene, og gjøre seg noen tanker før de skulle intervjues.

Når informantene ble spurt om å delta ble det nevnt at temaet for bacheloroppgaven er lek- og aktivitetsmateriellets tilgjengelighet i barnehagen, men vi ba aldri om at personen hadde noen spesiell erfaring eller interesse innenfor temaet. Siden vi er to stykker som skriver bacheloroppgaven sammen, var det lettere for oss å få skrevet ned svarene så ordrett som mulig mens intervjuet fortsatt pågikk. Vi gav også intervjupersonen muligheten til å lese gjennom det vi hadde skrevet ned, dersom de ville forsikre seg om at vi hadde forstått dem rett. Vi ville selvfølgelig gjøre arbeidet og håndteringen av data så pålitelig som mulig (Dahl Bergsland & Jæger, 2014, s.80-81).

3.10 Validitet

Dette omhandler hvor godt eller hvor relevant innsamlingsdata representerer det fenomenet vi skal undersøke og om vi som intervjuere får svar på det vi lurer på hos våre informanter.

Ettersom vi er ute etter å høre om pedagogenes begrunnelser for lek- og aktivitetsmaterialenes tilgjengelighet, vil vi påstå at spørsmålene vi har stilt under intervjuene er veldig relevante til problemstillingen vår (Dahl Bergsland & Jæger, 2014, s.80-81). Noen av svarene vi fikk av informantene gjorde at vi følte en trang til å stille dem oppfølgingsspørsmål, noe som gjør at intervjuene ikke foregår helt likt hver gang.

En god måte å vise hvordan man har tolket informantens utsagn, er å direkte sitere, i tillegg til å skrive hvordan man har tolket det informanten har sagt. Å gjøre datamaterialet så transparent som mulig gjør det lettere for leseren å skjønne hvordan og hvorfor du tolket informantens utsagn som du gjorde (Dahl Bergsland & Jæger, 2014, s.82-83). Vi tolker det å være transparent som gjennomsiktighet og å være ærlig med leserne av denne oppgaven. I visse sammenhenger gir informanter svar som inneholder såkalt taus kunnskap. Dette vil si at de selv vet hvorfor det svaret og de begrunnelsene de gir oss når vi stiller et spørsmål er logisk eller basert på faglig kunnskap, selv om de ikke påpeker det, referer til teori eller bruker fagbegreper.

Siden vi var nesten ferdig utdannede barnehagelærere både under intervjuene og når vi skrev denne oppgaven, hadde vi ofte det samme inntrykket av hvorfor det de sier er logisk eller basert på faglig kunnskap. Vi vil påpeke når dette skjer i funn-delen av oppgaven, for å være så transparente som overhode mulig om når og hvorfor vi tolker det informantene sier på en viss måte. Måten vi tolker det informantene sier vil være basert på vår utdanning, erfaringer fra å jobbe i barnehager og å ha praksis i dem.

4. Funn

I denne delen av oppgaven vår skal vi presentere funnene våre. Vi har valgt å presentere funnene våre i 5 hovedgrupper:

Den første er umiddelbart tilgjengelig materiale, det vil si materialer som barna selv kan se, rekke opp til og hente selv. Den andre er materiale innen rekkevidde, men ute av syne. Det vil si at barna har lov og mulighet til å bruke materialene, men de er ikke synlige for dem til enhver tid. Den tredje er tilgjengelig materiale når barna aktivt etterspør. Dette omhandler materialer som er utenfor barnas rekkevidde og som de trenger en voksens lov eller hjelp for å få tilgang til. Den fjerde er materialer som er lagret med hensikt å være utilgjengelig. Noen materialer er i et annet rom eller en annen bygning, vi vil gå inn på hvilke materialer dette gjelder. Den femte og siste er begrensninger i tilgjengelighet. Materialer er tilgjengelige og utilgjengelige i ulik grad av ulike grunner, i denne delen av oppgaven går vi nærmere inn på dette.

Vi vil også, før vi fortsetter, minne om problemstillingen vår, som er: “Hvordan begrunner et utvalg pedagoger lek- og aktivitetmateriellets tilgjengelighet i barnehagen?”

4.1 Umiddelbart tilgjengelig materiale

I barnehagen der informant 1 jobber er tegneark, fargeblyanter, klosser, modellerkit og det aller meste av leker er tilgjengelig for barna. “Vi veksler på hvilke materialer som er tilgjengelige i rommet, da vi har et lager. Barna har ulike interesser av materialer basert på alder og liknende, men de har samme tilgjengelighet på det meste.” Her ser vi at pedagogen er klar over hvilke materialer barna har interesse for, hva som er tilgjengelig og at det er god variasjon i materialene som er tilgjengelig for barna. Vi ser også en blanding av åpne og forestillende materialer.

“Det er viktig at barna får styre og gjøre ting de føler for selv, uten at man må be om det. Det handler om tillit, og forutsetter at barna bruker det med respekt og sånn som det skal brukes. Det er viktig med en bevissthet rundt det, for det er ofte at det blir for lite materialer tilgjengelig. Det som er tilgjengelig og synlig er noe barna får glede av å bruke.”, sier informant 1. Informanten nevner også i intervjuet at det er viktig med barns medvirkning og at barna er en aktiv faktor i sin egen hverdag. Her er det tydelig at pedagogen vet at det er viktig å ha nok materialer tilgjengelig for barna og at de selv kan velge hva de vil leke med. Pedagogen har tydelig fokus på at det er viktig at barna kan gjøre hva de føler på selv, uten å måtte ha hjelp for å finne frem til materialene. Det handler om gjensidig respekt, barna får styre selv og medvirke, så lenge de behandler materialene slik de skal behandles.

Hos informant 2 er dyrefigurer, duplo, rollespill, puslespill, playmo, dukker og klosser i rekkevidde. “Bøker er tilgjengelig til enhver tid. Ipad er synlig, men de bruker den ikke mye.”, “Det er greit at de kan hente ting selv, uten å måtte spørre oss. At det kan stå fremme, og de selv kan bytte ut en aktivitet. De rydder selv og går og bytter aktivitet selv, de får styre litt selv.” Her tenker vi at pedagogen legger vekt på at alle barna har en forhåndskunnskap om hvilke materialer som er tilgjengelig og hvor de er. Det er en muntlig avtale mellom barn og voksne om at dersom barna rydder etter seg, kan de selv velge hvilke aktiviteter de vil holde på med. Det handler om gjensidig respekt og at barna får et ansvar for materialene som er tilgjengelig for dem.

Informant 3 “Utkledningsutstyr er i “dukkerrommet”/lekerommet. Her er det kommoder med bokser som har dukker, bamser, puter, tepper, utkledningstøy på et stativ. En hylle så de kan lage butikk, bokser og kasser de kan selge, brukte ting de kan leke med og selge. Utstyr til å leke matlaging og dekke bord.” Pedagoger har bevisst skapt et rom som er fylt med materialer som skal legges opp til rollelek og annen kreativ form for lek. Pedagoger har valgt å ha stor variasjon i materialene i dette spesifikke rommet. Det er variasjon i form av leker og brukte gjenstander som barna kan leke med. Vi får inntrykk av at de i denne barnehagen er gode på gjenbruk og kreativ bruk av ulike materialer.

Her viser alle tre informantene at de er opptatte av at materialer skal være tilgjengelig for barna, at barna vet hva som er tilgjengelig for dem, og at de selv i stor grad kan finne frem til de materialene de vil holde på med. Dette er barns medvirkning selv om det ikke alltid blir nevnt i svarene, så kan vi se at det ligger i holdningene og tankene til pedagogene. Ved bruk av barns medvirkning og medbestemmelse legger de til rette for at barna skal bli selvstendige og får velge fritt hva de skal leke med. Dette skaper barn som har bedre kontroll på omgivelsene sine.

4.2 Materiale innen rekkevidde, men ute av syne

(Informant 2) “Tegnesaker er bak dører, men det kan de hente selv.” “Vi har noen ting som er i kasser, kassene er synlige, men ikke innholdet. Barna vet hva som er i kassene og spør om det som er populært, men det som ikke er populært blir litt glemt. Vi endrer i forhold til tema, for å bytte ut litt materialer. Da blir det som er mindre synlig mer brukt igjen. Tegnesaker er for eksempel populært og blir brukt ofte selv om det er gjemt.”, “Maleutstyr er i rekkevidde, men ikke synlig. Det er sjeldent de spør om å male, men de vil gjerne tegne. Male gjør de etter tema. Det lenge siden de har etterspurt det, men de får ofte male i sammenheng med aktiviteter.”

Her ser vi at pedagoger bevisst har valgt å ha både tegnesaker og maleutstyr utenfor barnas synsvinkel. Allikevel er det mer populært mellom barna å tegne enn å male. Vi opplever ofte at det å male blir sett på som en mer tidkrevende aktivitet, både når det kommer til selve aktiviteten

og ryddingen som følger i etterkant. Pedagogen sier her at barna får male, men innenfor visse rammer, her i form av “etter tema” og “i sammenheng med aktiviteter”. Det virker som om det å tegne gjøres mer på barnas initiativ. Det er etter vår erfaring oftere et nei å få når barna spør om å få male, enn når de spør om å få tegne.

Når vi spurte pedagogene om hvordan de vil si at tilgjengelighet påvirker barnas bruk av materialer, om de blir brukt på lik linje, vet barna at de finnes og at de får lov til å bruke dem? Svarte de at ”Ja og nei, de vet at de kan brukes, men de må kanskje minnes på det” (Informant 3) Og “Jo mer barna får bruke noe, jo mer erfaring får de med dette. De større vil lete etter det de vet at finnes, selv om det ikke er synlig eller tilgjengelig akkurat nå” (Informant 1) Vår forståelse av dette er at tilgjengeligheten og plasseringen av materialer ikke har like mye å si dersom barna allerede har en interesse for materialet, men dersom de ikke har det har materialet større sjanse for å bli glemt.

4.3 Tilgjengelig materiale når barna aktivt etterspør

(Informant 3) “Barna er flinke til å spørre om hjelp og kan klatre opp på krakker for å selv ta ned visse materialer.”, “I stuen har de kasser med gjennomsiktig plast som passer til en lek, for eksempel doktorlek, pikniksett og så videre, som de voksne kan ta ned til dem. Det forsvinner fort om det står nede hele tiden, men de får det om de spør. Det at disse typer materialer er i gjennomsiktige bokser gjør det lettere for barna å huske på de ulike materialene de har i barnehagen, siden de kan se dem, uten at de skal være nede i deres høyde hele tiden.”, “Det er ikke mye som ikke er synlig, for kassene er gjennomsiktige, og det varierer jo ettersom hvor barna er og leker, men de oppfordres til å spørre etter leker og materiale. De er klar over hva som er tilgjengelig for dem, det er opp til dem hva de vil jobbe med.”

I denne barnehagen blir barna oppfordret til å spørre etter leker og materialer som de vil holde på med, og de har aktivt fokus på å ha materialer synlig i gjennomsiktige bokser. På denne måten blir de mindre tilgjengelige materialene så synlige som mulig for barna. Her kan vi se at pedagogen jobber rundt utfordringene de har i barnehagen og at det kunne blitt et problem

dersom boksene hadde vært nede på gulvet eller dersom de ikke var gjennomsiktede. Med utfordringene de har i barnehagen, mener vi at de har høye hyller og derfor har prøvd å løse problemet med å ha gjennomsiktede kasser slik at barna har bedre mulighet til å se. De har også høye hyller for å bedre utnytte plassen de har i barnehagen. Vi mener pedagogen oppfordrer barna til å ta valg, der de kan velge selv om de ønsker å selv prøve å få tak i materialer som er utenfor rekkevidde ved hjelp av for eksempel en krakk, eller om de vil spørre etter hjelp fra en voksen.

“Masse lego, men litt høyere oppe, på grunn av sikkerheten til de minste som er innom avdelingen.”, “Så lenge det er tilgjengelig er det lov, og det vet de. Hos oss er legoen mest styrt av regler på grunn av mye smått og småbarn som er på besøk. De har ikke lego når de små er tilstede. I hverdagen skal det litt til for at de ikke får lov å hente/bruke noe. De spør om lov fordi de ikke rekker opp selv, men det er veldig sjeldent de ikke får lov til å bruke noe.” (Informant 2)

Pedagogen har et tydelig inntrykk av at barna vet hva som er tilgjengelig og hva de får lov til å leke med. Vi tolker da at pedagogen mener at både voksne og barna har en ganske lik tolkning av begrepet tilgjengelighet og hva som er lov. Senere forteller pedagogen oss at barna fortsatt spør om lov til å leke med de materialene de ikke rekker opp til selv. Siden barna spør om det er lov å leke med materialer de ikke rekker opp til, har barna da en forståelse av at dette er materialer som ikke er tilgjengelig for dem? Er tilgjengelighetsbegrepet likt nok hos disse to partene, når pedagogens forståelse er at “så lenge det er tilgjengelig er det lov, og det vet de”, mens barna spør om tillatelse til å leke med disse materialene?

Vi vil fortsatt få frem at tilgjengelighetbegrepet kan være komplisert og forvirrende. Vi har stor forståelse for at begrepet kan være veldig individuelt tolket og at det er vanskelig å ha helt lik forståelse av det. Det er derfor viktig at vi som pedagoger ikke tenker at dette begrepet er innforstått, men heller jobber sammen med andre voksne og barna for å skape en felles forståelse.

Informant 3 forteller “Vi har en playmo-buss, som står oppe på grunn av smådeler. De får ja til svar om de spør om å få leke med den, men må passe på at de små delene ikke blir borte og så

videre, siden vi ofte har små barn på avdelingen. Dette respekterer de og de er gode på å håndtere lekene med respekt.” Vi tolker at materialets plassering brukt som en indikasjon til barna om at det er noe som kan være risikofyllt for mindre barn å bruke, slik at de må respektere dette og være ekstra oppmerksomme når det kommer til håndteringen av akkurat denne leken. Plasseringen av materialet er ikke grunnet at barna ikke får lov til å leke med den, men på grunn av sikkerhet. Både informant 2 og 3 nevnte at de måtte ta ekstra hensyn til sikkerheten til småbarn som var innom avdelingen, mens informant 1 ikke nevnte noe om at de har småbarn innom avdelingen deres.

4.4 Ikke tilgjengelig materiale, lagret med hensikt å være utilgjengelig

“Vi har ulike rom med ulike materialer, for ulike behov. Musikkinstrumenter er hovedsakelig på lageret, de tas frem etter behov. De har en viss bruk, og det skal være et satt lydnivå. Barna får tilgang dersom de spør. Vi har ikke mye bruk av datautstyr med barna, det brukes mest under samlinger av de voksne. Utkledningstøy er også oftest på lageret.” (Informant 1) Her ser vi at de musikkinstrumenter er en type materiale som har blitt plassert på lageret, og vi forstår det som at barnehagen har erfaring med at om musikkinstrumentene er tilgjengelig for barna til enhver tid vil lydnivået i barnehagen bli for høyt i forhold til hva pedagogen anser som passelig. Vi vil også påpeke at vi ikke valgte å kategorisere disse sitatene som tilgjengelig materiale når barna aktivt etterspør, siden pedagogen spesielt sier at musikkinstrumentene er plassert på lageret. Helt i starten av intervjuet sa informanten at “Det er et stort dilemma i bhg, å finne balanse mellom tilgjengelighet og orden.” Vi ser et eksempel på dette her. Hvorfor de har utkledningstøy på lageret er vi derimot usikre på, det er ikke noe som har gått igjen hos de andre informantene.

“Barnehagen har kanskje mindre leker enn hva som er normalt, for at de ønsker at barna kan finne ut av litt ting selv og være kreative. Gjenbruk, ta vare på ting, slik at lekene varer så lenge som mulig.”, “Vi har heller 5 puslespill som barn kan se enn 30 som man ikke klarer å se og å ha orden på, og heller bytte på dem” (Informant 3). Her har de bevisst fokus på å ha mindre leker tilgjengelig enn hva som er normalt, og har med hensikt gjort en god del av lekene utilgjengelig. Dette gjør de for at barna skal ha bedre oversikt over de lekene som faktisk er tilgjengelig. Barn

som får et forhold til gjenbruk kan i vår erfaring bli mer kreative i måten de leker på og lærer mer om miljøet. Materialene som er tilgjengelige for barna er med på å utvikle barnet og er en aktiv del av barnets hverdag. Det er derfor viktig å tenke gjennom hva som er tilgjengelig for dem, slik denne pedagogen har gjort.

4.5 Begrensninger i tilgjengelighet

Våre tre informanter nevnte alle materialer som hadde begrensninger i tilgjengelighet av ulike grunner. Disse grunnene var sikkerhetsmessige, barnas alder, at materialene som oftest er del av voksenstyrte aktiviteter, praktiske begrunnelser, økonomi, arkitektur og møblering.

Sikkerhet

I alle tre barnehager tar de sikkerhetsmessige hensyn når det kommer til hvilke materialer som er tilgjengelige og i barnas høyde til enhver tid. Dette ser vi også når de bruker alder som en begrunnelse for at noe er utilgjengelig. “Det er ikke alltid vi tar ned alle materialene, på grunn av frilek, dersom det er for kort tid til det. Alt har sikkerhetsmessige og praktiske årsaker.”

(Informant 2)

“Noen spill er høyere oppe enn andre, men det kommer mer an på at hyllene som er spesielt laget for å passe inn er bygd slik.” Informant 1 har ikke barn yngre enn 3 år på sin avdeling og får heller ikke besøk fra barn som er yngre på daglig basis, men nevnte også at noen materialer er utilgjengelig på grunn av sikkerhet, og noen på grunn av orden. (Informant 1)

Alder

Hos informant 3 er formingsmateriale og så videre tilgjengelig for barna, men ikke i deres høyde, ettersom noen av barna er for små. Barna er flinke til å spørre om hjelp og kan klatre opp på

krakker for å selv ta ned visse materialer. De har mye duplo tilgjengelig til enhver tid. Masse lego, men litt høyere oppe, på grunn av sikkerheten til de minste som er innom avdelingen. (Informant 3) “Materialenes plassering i rommet handler om hvilke typer materialer det er snakk om. På kjøkkenet har de en kjempehøy hylle, og materialene blir kanskje ikke plassert så gunstig, men etter hva som er praktisk. Maleutstyr er ikke like innenfor rekkevidde som leker til de minste, fordi det ikke er så lurt at det skal være i deres høyde hele tiden.”

“Formingsmateriale og så videre er tilgjengelig for barna, men ikke i deres høyde, ettersom noen av barna er for små. ”Er barna faktisk for små for å ha dem tilgjengelige, eller skyldes det at vi som pedagoger ikke tar opp kampen med å lære barna hvordan de skal behandle slike typer materialer? Vi tenker at formingsutstyr er et viktig element for barnas kreativitet og sansing, ettersom barna kan bruke disse materialene på så mange ulike måter. Er det bedre at barna får oppleve formingsutstyret under visse rammer, eller ødelegger dette barnas tilnærming av materialene?

(Informant 2) “Vi har småbarn tilstede når vi åpner og stenger, og har derfor en god del leker utenfor rekkevidde fordi småbarn ikke kan ha tilgang til det.” “Små ting som lego eller ting de må ha voksne med på er utenfor.”

Voksenstyrte aktiviteter

”Vi har ikke så mye bruk av datautstyr med barna, det brukes mest under samlinger av de voksne.” “Maling er mer utenfor rekkevidde fordi det kan bli mye griseri og det er ofte mer voksenstyrt, men både voksne og barna tar initiativ til dette. Noe er utilgjengelig på grunn av trygghet, og noe på grunn av orden” (Informant 1). Vi ser i løpet av intervjuet at visse svar informantene gir oss er innforstått av oss og at vi burde stilt oppfølgingsspørsmål. Her ser vi, i likhet med de svarene som omhandler alder, at vi tar for gitt hvorfor de tenker som de gjør. Mangelen på tilgjengelig maleutstyr begrunnes ofte med tidsmangel og behøver en voksen som kan styre aktiviteten. Vi lærte gjennom boken *materialenes verden* at barn tilnærmer seg ulike materialer på forskjellige måter. Er det vi voksne kaller “griseri” bare barnets måte å utforske materialet på, og hemmer vi som voksne denne formen for utforskelse?

Praktiske begrunnelser

Informant 2 forteller at “Vi har vaskepersonell tilstede i løpet av dagen, og har derfor ikke materialer nede på gulvet.”, han fortsetter “Det er ikke alltid vi tar ned alle materialene på grunn av frilek dersom det er for kort tid til det.” Pedagogen møter her på en hindring som de må jobbe rundt og dette er måten de har valgt å løse dette på. Her er det uklart for oss akkurat hvilke og hvor mange materialer som er tilgjengelig for barna i slike tidsrom, det kan hende de har tilgang til mange. I slike tidsrom er det pedagogen som bestemmer hvilke materialer som er tilgjengelige. Hvor mye tid er for kort tid?

Informant 3 “Det handler om at det kan bli for mye ting og noen ting kan bli usynlig. Det må være ryddig etter at barna har lekt og at det er oversiktlig for dem.” Vi tolker dette utsagnet som at det er viktigere med kvalitet enn kvantitet, det er bedre for barna å ha oversikt over noen få leker enn at de blir overveldet av mengden leker tilgjengelig for dem.

Økonomi

Når vi stilte oppfølgingsspørsmålet “Har dere hatt noe som har vært/er tilgjengelig og skaper irritasjonsmoment hos de voksne?”, svarte pedagogen at “Ja, men da kvitter vi oss med det. Noen materialer er til “finere bruk” enn andre, som for eksempel ark. Ulike kvaliteter til ulike formål” (Informant 1). “Barnehagen har kanskje mindre leker enn hva som er normalt, for at de ønsker at barna kan finne ut av litt ting selv og være kreative. Gjenbruk, ta vare på ting, slik at lekene varer så lenge som mulig” (Informant 3).

I de to sitatene ovenfor ser vi at barnehagene har fokus på at noen materialer er til finere bruk og at lekene skal behandles bra slik at de varer lenge, de har altså fokus på materialenes verdi. ”De har fått en brannstasjon i playmo, den blir ikke finere brukt enn de gamle slitte lekene. De kommer fra ressurssterke hjem og er vant til å ha mange leker” (Informant 2). I det tredje sitatet ser vi at dette ikke er like mye i fokus. Vi tenker at pedagogenes plassering av materialene blir påvirket av hvilken verdi de mener at materialene har.

Arkitektur og møblering

Flere av informantene nevnte at arkitekturen og plassen barnehagen har påvirker materialenes plassering. ”Arkitekten som designet barnehagen er fortsatt med på å bestemme hvordan den ser ut når de gjør endringer. Dette er en spesiell barnehage med mer spesielle behov og innebygde møbler enn moderne barnehager.” Informant 1 fortalte oss at noen av materialene er plassert høyt oppe fordi de spesiallagde hyllene i barnehagen gjør det nødvendig. Informant 3 sa under intervjuet at de må ha kasser med materialer høyt oppe, kanskje ikke den mest gunstige plasseringen, men de må ha det sånn for å få plass til materialene.

I sitt intervju sier informant 3 at det er mye de sikkert kunne gjort annerledes, men at de ikke føler de har så mange alternativer og at det ofte vurderes om noe skal endres, men de kvadratmeterne man har er de man har. “Det vi gjør for å gjøre endringer, er å kanskje skyve frem sofaen og lage huler med tepper, og lager rom i rommet, bytter ut litt leker her og der. Det er litt basert på huset og personalet som ser muligheter, man kan snu litt på møbler og så endre det tilbake på slutten av dagen. Med mindre de ser rommet må endres helt. Det er litt fordi villaen er som den er, den er ikke bygget for å være en barnehage.” Vi synes informant 3 virker oppmerksom og løsningsorientert når det kommer til utfordringene som følger med det å ha en barnehage i et bygg som ikke er laget spesielt til det formålet. Det er viktig å kunne være tilpasningsdyktig og samarbeidsvillig i en barnehage. Den eneste av informantene som ikke nevnte utfordringer når det kommer til plass og barnehagens utbyggelse, er informant 2. Denne barnehagens er den mest “normale” av de tre utbyggingsmessig, den er ikke særlig spesiell i arkitekturen og er laget for å være en barnehage.

5. Drøfting

I denne delen av oppgaven skal vi drøfte funnene våre opp mot teori. Før vi begynner vil vi minne om problemstillingen vår, som er “Hvordan begrunner et utvalg pedagoger lek- og

aktivitetsmateriellets tilgjengelighet i barnehagen?” Vi har delt dette kapittelet inn i tre hoveddeler. Første hoveddel handler om barns medvirkning og medbestemmelse i forhold til materialets tilgjengelighet. Her har vi med hva rammeplanen sier om barns medvirkning og medbestemmelse og hvordan personalet skal la barn møte nye materialer. Vi tar også for oss tankene til Maria Montessori og hvordan vi ser likheter mellom hennes måte å skape barns verden på og hvordan våre informanter forholder seg til barns medvirkning. Materialer er det neste hovedpunktet vi skal ta for oss, her drar vi paralleller til Reggio Emilia. Til slutt skal vi skrive om arkitektur og møblering, og diskutere hvor stor påvirkning det egentlig kan ha for lek- og aktivitetsmateriellets tilgjengelighet.

5.1 Barns medvirkning og medbestemmelse i forhold til materialets tilgjengelighet

Er det noe som tydelig kommer frem gang på gang under alle intervjuene, så er det barns medvirkning. Pedagogene er tydelige på at de ser viktigheten i barns medvirkning, både når de konkret setter ord på hvordan det kommer til syne i deres tankegang og når det er innforstått. Barns medvirkning er et begrep som tidlig blir kjent for barnehagelærerstudenter.

Rammeplan for barnehagen (KD, 2017, s. 27) forteller det at barnehagen skal ivareta barns rett til medvirkning. Dette skal de gjøre ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barns medvirkning er et sentralt punkt i rammeplanen og mye av det pedagoger gjør og måten de gjør det på er basert på barns medvirkning. Når barna kommer inn i et rom i barnehagen, er det allerede bestemt hva som er tilgjengelig for dem av materialer. Hvilke materialer som er tilgjengelig og hvor disse materialene blir plassert er blant annet basert på pedagogens syn på barns medvirkning. Under intervjuene kom det frem ulike faktorer som påvirker materialenes tilgjengelighet og plassering. Noen av de faktorene pedagogene snakket om var alder, økonomi, voksenstyrte aktiviteter, interesser, sikkerhet, arkitektur, møblering, behov og praktiske begrunnelser. Etterhvert som barna tilbringer tid i barnehagen, kan pedagogen se hva barna viser interesse for og eventuelle

endringer som bør gjøres i rommet.

Vi, som barnehagelærerstudenter og pedagoger, blir ofte fortalt at pedagogiske ledere alltid skal jobbe ut i fra hva som er best for barnet. Derfor er det pedagogiske arbeidet i barnehagen sterkt påvirket av hva pedagogene tolker som det beste for barnet. Pedagogen bør også ha de andre ansatte i tankene, og bør passe på at alle på avdelingen har samme mål og fokus når det kommer til materialenes tilgjengelighet i barnehagen. Det er pedagogens hovedansvar, men det er viktig at hele personalet føler på et ansvar og eierskap til målene de prøver å nå. Resten av personalet bør få komme med sine tanker, meninger og innspill. Alle de voksne på avdelingen bør også vite hvilke materialer som skal være hvor og om barna får lov til å benytte seg av dem, slik at barna får samme svar uansett hvem av personalet de spør. Materialene er et godt pedagogisk hjelpemiddel og blir valgt ut med barns medvirkning i tankene. Hvilke materialer som er tilgjengelige og deres plassering er basert på både hva barna allerede viser interesse for og materialer som pedagogene tenker barna behøver å ha tilgang til.

Hva pedagogene mener det er nødvendig at barna har tilgang til er subjektivt, men rammeplanen gjør det klart at personalet skal organisere rom, tid og lekemateriale for å inspirere til ulike typer lek. Rammeplanen forteller oss også hvilke fagområder barnehagen skal ha fokus på, noe som igjen gir oss indikasjoner på hvilke materialer barna bør ha tilgang til. Personalet skal også være bevisst på barnas ulike uttrykksformer og tilrettelegge for medvirkning på måter som er tilpasset barnas alder, erfaringer og individuelle forutsetninger og behov (KD, 2017, s. 20-27). Informant 3 fortalte at de heller har 5 puslespill tilgjengelig som barna kan se, enn 30 som man ikke klarer å se og å ha orden på, og heller bytte på dem. Dette er et eksempel på hvordan pedagogen mener det er nødvendig for barna å ha tilgang på puslespill, men har lagt merke til at det blir overveldende for dem å ha 30 tilgjengelig til enhver tid. Dette er noe pedagogen gjør bevisst for at det skal være enklere og mer oversiktlig for barna å velge mellom de puslespillene som er tilgjengelig.

At barna selv får velge hvilke aktiviteter og materialer de vil holde på med, og at de kan være med å bestemme hva de vil gjøre i løpet av dagen utover timeplanen ses på som barns medbestemmelse (Seland, 2004, s. 28 i Bae, Eide & Winger, 2006, s. 8). Informant 3 sa at de i

denne barnehagen ser an hva dagen bringer, mye basert på hva barna ønsker. Informant 3 var den eneste av pedagogene som konkret benyttet seg av begrepet barns medbestemmelse.

Vi så fokus på barns medbestemmelse hos informant 2, når pedagogen sa at det er greit at barna henter ting selv, uten å spørre de voksne. Materialene kan stå fremme slik at barna selv kan bytte på hvilken aktivitet de vil holde på med. Pedagogen påpekte at barna må rydde først, og at om ikke barna hadde ryddet før de byttet ut aktivitetene, måtte pedagogen ha plassert materialene mer utenfor rekkevidde. Informant 1 sier mye av det samme som informant 2 når det kommer til det at barna får styre og hente ting selv, uten at de må be om det.

Selv om pedagogene ikke nevnte og kanskje ikke er inspirert av montessoripedagogikken, ser vi likheter mellom hvordan pedagogene og Maria Montessori forholder seg til barns medbestemmelse. I et montessoriklasserom finner man noen grunnleggende regler angående orden og atferd, det forventes også innen montessoripedagogikken at barna setter materialet tilbake på sin plass når de er ferdig med det. Utover dette får barna frihet til å velge oppgaver og aktiviteter selv. (Seldin, 2010, s.18-21). Hvilke lek- og aktivitetsmateriell som tilbys og hvor i rommet de blir plassert er et viktig pedagogisk verktøy som enten vil styrke eller hemme leken. Derfor er materialenes tilgjengelighet viktig for hvordan barna leker (Høyland, Hansen, Krogstad & Moser, 2013, s.246).

5.2 Materialer

Nå skal vi ta for oss materialer. Vi spurte informantene våre en god del spørsmål om hvilke materialer de hadde tilgjengelig og ikke tilgjengelig for barna, og hvorfor de hadde valgt å gjøre det slik. Vi så at informantene hadde gode og klare tanker om hvorfor noen materialer ikke var tilgjengelig eller tilgjengelig i mindre grad. Informantene var veldig klare over hvilke materialer de hadde tilgjengelig for barna, men de ga oss ingen helt klare begrunnelser for hvorfor. Vi går utifra at det er innforstått hos pedagogene hvorfor de alle velger å for eksempel ha klosser tilgjengelig og at det er viktig for en grunn, men ingen av dem nevnte noen spesiell grunn til å alltid ha det tilgjengelig. Pedagogene beskriver i større grad at noen materialer, slik som

musikkinstrumenter, er på et lager, et annet rom eller til og med en annen bygning. Dette fordi det blir for høyt støynivå eller barna ikke synes det er noe særlig interessant. Både utvalg av lekemateriell og tilgjengelighet vil ha stor betydning for barnas lek (Høyland, Hansen, Krogstad & Moser, 2013, s.246)

Vi så mange likheter hos de tre barnehagene når det kommer til hvilke materialer de har umiddelbart tilgjengelig for barna. Tegneutstyr, klosser, dukker, biler, modellerkit, dyr, puslespill, duplo, bøker og utstyr til rollelek i kjøkkenkroken var det som gikk igjen mye blant informantene våre. Høyland, Hansen, Krogstad & Moser (2013, s.246) skriver om at lekemateriell kan være både forestillende og mer åpent, og at barn over 3 år trenger variert lekemateriell for å få ideer og for å uttrykke ideer i lek. De skriver også at det er spesielt viktig at barna får tilgang til konstruksjons- og formingsmateriell for å fremme sine kreative problemløsnings- og samarbeidsprosesser. Forestillende leketøy kan fungere godt for å gi leken et samlet tema, men slike leker er ofte ikke kjønnsnøytrale, slik som mer åpne materialer er. Selv om vi kanskje føler at vi lever i et mer åpent samfunn i dag, er fortsatt stigmaet rundt jente- og gutteleker tilstede i barnehagen. Forestillende materialer kommer i større grad med regler og normer enn det åpne materialer gjør.

Vi synes derfor det var interessant å høre om hvilke materialer pedagogene har valgt å ha umiddelbart tilgjengelig for barna. Etter vår mening virker det som om barnehagene har en god variasjon av begge typer materialer. Noen av materialene er i en gråson mellom de to kategoriene, slik som duplo og klosser. De er begge laget for å bygges med, men de kan allikevel brukes på mange andre måter. Vi velger derimot å kategorisere dem som åpne materialer. Forestillende materialer slik som dukker, biler, dyr, puslespill og utstyr til rollelek i kjøkkenkroken har en viss bruk og i visse sammenhenger appellerer de mer til et kjønn enn et annet.

De mer åpne materialene som går igjen i de tre barnehagene er tegneutstyr, klosser og duplo. Noe som skilte seg spesielt ut i intervjuene var da informant 3 nevnte at de i denne barnehagen har en hylle slik at barna kan lage butikk om de vil, med bokser, kasser og brukte ting de kan leke med og selge. Her påpeker pedagogen at barna kan lage til butikk, men at det ikke er noe de

alltid har. Disse boksene, kassene og brukte tingene kan brukes til mange andre typer lek enn kun butikk. Som vi nevnte tidligere er utstyr til rollelek i kjøkkenkroken noe som går igjen. Dette går mer inn i forestillende materialer, mens det informant 3 snakker om er mer åpent og kreativt.

Informant 3 nevnte flere ganger at de i denne barnehagen hadde fokus på gjenbruk, kreativitet og at materialene skal vare så lenge som mulig. Dette var heller ikke et tema vi har hatt spesielt fokus på når vi valgte ut teori og lagde spørsmål til intervjuene, men det er et tema vi synes er veldig viktig. I rammeplanen (KD, 2017, s.10) står det at barnehagen har en viktig oppgave i å fremme verdier, holdninger og praksis for et mer bærekraftig samfunn. Barnehagen skal bidra til at barna skal forstå at dagens handlinger har konsekvenser for hvordan fremtiden blir.

Holm (1986, s. 25) skriver om hva vi kan lære av Reggio Emilia, og sier at noen barn er sikre nok på seg selv og selvstendige nok til å finne materialer på egenhånd, mens andre barn har vanskeligere for dette. Ettersom barna får øve på å måtte ta egne valg, vil deres selvtillit sakte men sikkert øke. Ettersom barnas resultater forbedres får de mer tro på seg selv. Videre skriver hun at barn som har vanskelig for å tilegne seg kunnskap teoretisk, kan ha lettere for å lære gjennom en visuell og praktisk tilnærming. ”Ved å aktivisere høyre hjernehalvdel, der fantasi, følelser, form, farve og kreativitet ligger, lekes kunnskapene inn - og de sitter bedre!” Barn er forskjellige og lærer på ulike måter. Det er ifølge Holm derfor viktig hvilke materialer barna har tilgjengelig for seg, slik at de selv kan prøve seg frem og øve på å ta sine egne valg.

5.3 Arkitektur og møblering

Før vi begynte å gjøre intervjuer hadde vi en viss idé om at møbler kom til å spille en rolle når det kom til materialenes tilgjengelighet i barnehagen, men vi forventet ikke at både møblering og arkitektur kom til å spille en såpass stor rolle i oppgaven vår. Det er ikke et tema vi belyste spesielt under intervjuet i form av hvilke spørsmål vi stilte informantene våre. De kom likevel opp som grunner bak ulike utfordringer og begrunnelser for beslutninger de måtte ta når det kommer til materialenes tilgjengelighet i barnehagen.

Observasjoner fra nye barnehager viser at møbleringen enten kan støtte eller motarbeide ideer om at barnehagen er et sted for lek og skapende virksomhet (Høyland, Hansen, Krogstad & Moser, 2013, s.106). Barnehagen der informant 1 jobber beskrives som en spesiell barnehage med spesielle behov og har hyller som er laget for å passe inn i bygget. Dette medfører at hyllene i blant må være ganske høye for å møte barnehagens behov, noe som igjen fører til at barna kanskje ikke rekker opp til materialer som de egentlig kunne hatt umiddelbart tilgjengelig for seg. Informant 2 var den eneste som ikke nevnte noen utfordringen i forhold til arkitektur, møbler eller for liten plass. Dette er ikke nødvendigvis fordi de ikke har slike utfordringer i denne barnehagen, men det var ikke noe pedagogen spesielt nevnte under intervjuet med oss.

Informant 3 snakket om at det sikkert er mye de kunne gjort annerledes, men at de ikke føler de har så mange alternativer. Pedagogen nevner også at covid-19 har bydd på sine egne utfordringer når det kommer til plassmangel. De har begynt å bruke garderoben litt som lekeplass, men det må samtidig være et funksjonelt rom for alle som må gjennom der. De endringene de oftest tyr til er å skyve sofaen frem og lage huler med tepper, lager rom i rommet og bytter ut leker, men det kommer litt an på hvilke muligheter personalet ser og hvilke muligheter personalet ser.

Informanten sier at mange av de utfordringene de har i forhold til akkurat dette er fordi villaen er som den er, den er ikke bygget for å være en barnehage. De to etasjene i barnehagen bytter på å ha puterom seg i mellom, og å ha togrom, for å kunne variere hva barna har å finne på. Dette er et eksempel på hvordan de i denne barnehagen har fokus på å være løsningsorienterte, både når det kommer til å utnytte den plassen de har og når det kommer til å bytte ut materialer for å prøve å holde interessen til barna oppe.

I forhold til Montessoripedagogikken kan vi her se hentydning til det Maria Montessori mente når hun snakket om at barna levde i en verden der alt er i voksenstørrelse, ettersom villaen ikke er laget for å være en barnehage. Montessori ville skape barnas verden, og fikk laget bord, benker, stoler og materialer som var tilpasset barnestørrelse og som passet inn i barnehender. Hun ville at gjenstandene skulle være lette for barna å flytte på uten voksenhjelp. Dette er i ganske stor kontrast til mange norske barnehager vi har vært i, hvor man oftere ser at barna må opp i høyden på stolene sine for å rekke opp til bordet i voksenstørrelse (Seldin, 2010. S.13).

Flere av informantene våre nevner at arkitekturen og møbleringen byr på visse utfordringer når det kommer til å ha materialer som kanskje burde være tilgjengelige utenfor barnas rekkevidde. Høyland, Hansen, Krogstad & Moser (2013, s.106) skriver at tilgjengelige materialer forutsetter lav møblering og synlighet og at det er en fordel dersom barna har et tilrettelagt område der de kan anvende materialet uten hjelp eller styring fra de voksne. Dette vil stimulere til deltakelse og mestring. Det står også i boken at Karin Hultman (2010) hevder at sparsomme og ensartede materialer kan føre til at barna ikke opplever miljøet som appellerende til egenaktivitet og lek. Møblering og materialer utgjør et vesentlig element i materialitet som påvirker muligheter for barns lek og læring (Høyland, Hansen, Krogstad & Moser 2013, s.106).

Vi la merke til at arkitektur og møblering gjentatte ganger ble brukt som er grunn til at materialene ikke var like tilgjengelige som de muligens kunne ha vært. Vi lurte på om det ikke finnes noen løsninger på dette problemet, dersom pedagogene faktisk ser på det som et ordentlig problem som plager dem i hverdagen. Også når det kommer til temaet om at barna “vet” hva som er tilgjengelig, selv om det er bak en dør eller for høyt oppe til at de selv rekker opp til å ta det ned. Vet barna virkelig om alle materialene som er tilgjengelig for dem? Kan barna virkelig se hva som er inne i de gjennomsiktige boksene som står høyt oppe på den hyllen? Det at vi som voksne kan sitte i barnas høyde og se på disse materialene og tenke oss til disse konklusjonene, betyr det at barna også ser og tenker på den samme måten? Vi er skeptiske til denne måten å tenke på, og mener at man absolutt ikke må ta det for gitt at barna vet alt vi tror de vet. At de forstår seg på systemet vi har når det kommer til hvor materialene er og hvorfor.

Som vi nevnte tidligere, var ikke arkitektur noe vi forventet kom til å være en sentral del av oppgaven vår, men etter å ha pratet med informantene våre om dette ser vi hvor stor betydning arkitekturen har for plasseringen av materialene. Arkitekturen kan være både en berikelse og en utfordring i forhold til hvordan pedagogene må tenke i forhold til tilgjengelighet av materialer. Derfor må man som pedagog muligens prøve en god del ulike løsninger for å tilpasse barnehagen og rommene til de ulike barnegruppene, og rommet må være i stadig endring i ulik grad. Arkitekturen er ikke noe man kan endre på, så dersom den er utfordrende, krever det løsningsorienterte pedagoger som kan se mulighetene barnehagebygget byr på.

6. Avslutning

I dette kapittelet skal vi avslutte oppgaven og svare på hvorvidt vi mener at vi har svart på problemstillingen vår, “Hvordan begrunner et utvalg pedagoger lek- og aktivitetmateriellets tilgjengelighet i barnehagen?” Vi vil også lufte noen av våre tanker rundt det informantene våre har fortalt oss.

Det har vært spennende og interessant for oss å jobbe med denne bacheloroppgaven, og vi har lært mye. Blant annet har vi lært at tilgjengelighetsbegrepet er mye mer komplekst enn det vi trodde i utgangspunktet. Det er ikke svart-hvitt, men et begrep med mange gråtoner, som vi håper vi har belyst i kapittel 4 av oppgaven vår. Vi har intervjuet 3 dyktige barnehagelærere fra 3 ulike barnehager, alle med ulike forutsetninger og utfordringer. Gjennom intervjuene våre har vi fått innsyn i hvilke materialer som ofte går igjen som enten tilgjengelig eller utilgjengelig. Vi har også fått en bedre forståelse av hvorfor det er slik, ettersom mye av dette har blitt en slags norm for oss, uten at vi egentlig forstår helt hvorfor.

Svarene informantene har gitt oss har fått oss til å tenke, både om deres praksis og vår egen. Til og med når vår reaksjon på deres utsagn er at vi egentlig forstår hvorfor de gjør som de gjør, merker vi at vi tenker at det egentlig kanskje ikke er godt nok. Når informantene forteller oss hvilke materialer som er utilgjengelig for barna på grunn av at avdelingen deres har småbarn på besøk daglig, bør det egentlig være noe som går utover de store barna? Burde muligens de store barna få tilgang på et rom der for eksempel legoen er tilgjengelig for dem, uten at småbarna skal utfordre deres rett på tilgjengelige materialer tilpasset deres alder? Når det kanskje er 20 minutter før lunsj og barna skal ha frilek, bør det ikke da være verdt det å la de få tilgang til flere materialer enn hva intuisjonen sier at det er tid til? Bør malingsutstyr være en type aktivitetsmaterialer som er såpass voksenstyrt som den ofte er, eller må vi som pedagoger slippe mer av og la barna virkelig få utforske, til og med når det “ikke er tid nok”?

Vi tenker derimot også at det ikke nødvendigvis er det beste for barna å ha alle lek- og aktivitetsmaterialer tilgjengelig til enhver tid, fordi det raskt kan bli veldig vanskelig å holde styr på og veldig overveldende, både for barn og voksne. Vi tror absolutt at det er noe i det å kun ha en viss mengde materialer, spesielt av én type, tilgjengelig i en liten periode for så å bytte dem ut. På denne måten får barna en bedre mulighet til å bli kjent med alle materialene, men over lengre perioder. De ulike materialene blir forhåpentligvis også mer spennende, siden de har muligheten til å bli nye gang på gang.

Viktigheten av ulike materialer og deres tilgjengelighet for barna har fått en ny betydning for oss, etter at vi har lest oss opp på teori til å skrive denne oppgaven. I etterkant av å selv ha gjort oss denne erfaringen, håper vi på å kunne påvirke andre studenter og pedagoger til å ha mer fokus på dette i barnehagehverdagen, for å gi barna best mulig utgangspunkt. Mengden materialer tilgjengelig, deres plassering og grad av tilgjengelighet i barnehagen har vist seg å være et omfattende tema med mange nyanser. Vår problemstilling er en vi ikke kan gi et konkret svar eller en konkret konklusjon, og vi har derfor valgt å gi denne bacheloroppgaven en avslutning i stedet for en slags konklusjon. Vi føler vi har belyst mange viktige punkter innenfor temaene vi har nevnt i denne oppgaven, og håper at vi gir de som leser den en motivasjon til å tenke på nytt om materialene og deres tilgjengelighet i barnehagen.

Litteraturliste

Bae, B., Eide, B.J. & Winger, N. (2006) *Temahefte om barns medvirkning*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.

Dahl Bergsland, M. & Jæger, H. (2014). *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Fosse, T. (2014) *Rom for matematikk –i barnehagen* (2. opplag). Bergen: Caspar Forlag.

Holm, A. M. *Hva kan vi lære av Reggio Emilia?* (1986) Oslo: Pedagogisk forum.

Høyland, K., K. Hansen, G., Krogstad, A. & Moser, T. (2013) *Rom for barnehage - Flerfaglige perspektiver på barnehagens fysiske miljø* (2. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.

Løkken, G., & Søbstad, F. (2013) *Observasjon og intervju i barnehagen* (4. Utg. ed). Oslo: Universitetsforlaget.

Lenz Taguchi, H. og Åberg, A. (2015) *Lyttende pedagogikk - etikk og demokrati i pedagogisk arbeid* (7. opplag) Oslo: Universitetsforlaget.

Nordtømme, S. (2015) “En teoretisk utdyping av rom og materialitet som pedagogisk ressurs i barnehagen” *Tidsskrift for nordisk barnehageforskning*, 10, 14.

Rammeplan for barnehagen - Innhold og oppgaver (2017). Oslo: Utdanningsdirektoratet.

Reggio Emilia i Nord-Italia (Lest 28. April 2020.) <http://www.reggioemilia.no/om-reggio-emilia.html>.

Regjeringen. (Sist oppdatert 06.12.2019). *Barnets beste og barnets med- og selvbestemmelsesrett*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/tema/familie-og-barn/innsiktsartikler/bosted-og-samvar/barns-beste-og-medbestemmelsesrett/id2076312/>.

Rinaldi, C. (2009) *I dialog med Reggio Emilia*. Bergen: Fagbokforlaget.

Seldin, Tim. (2010) *Gi barnet ditt en harmonisk start med Montessori*. Oslo: Montessoriforl.

Samtykkeskjema for intervju

Dette er et samtykkeskjema for intervju. Dette intervjuet skal bli brukt som datamateriale for vår bacheloroppgave om rom og materialer med problemstillingen:

Hvilke tanker har barnehagelæreren rundt materialenes tilgjengelighet i barnehagen?

Frivillig deltagelse:

All deltagelse er frivillig, og du kan trekke deg og informasjonen du har gitt oss når som helst. Vi bruker ingen form for opptak. Vi skriver ned svarene dine underveis i intervjuet. For å forsikre at vi har forstått deg, og for at det ikke skal bli mistolket fra vår side, vil vi derfor tilby deg å lese over notatene våre og eventuelt rette opp og godkjenne det vi har skrevet før vi bruker det i vår bacheloroppgave.

Anonymitet:

Notatene og innleveringsoppgaven vil bli anonymisert. Det vil si at ingen andre enn forfatterne av bacheloroppgaven og vår veileder vil vite hvem som er blitt intervjuet, og informasjonen vil ikke kunne tilbakeføres til deg.

Bruk av informasjon:

Datamaterialet vil bli slettet når bachelor er godkjent. Ville vi være så uheldige å ikke bestå på første omgang, vil vi gjerne ha tilgang på det til bachelor er godkjent, for så å slette det.

Samtykke:

Jeg har lest og forstått informasjonen over og gir mitt samtykke til å delta i intervjuet og bruken av datamaterialet:

Sted og dato

Signatur

Intervjuguide

Problemstilling: Hvilke tanker har barnehagelæreren rundt materialenes tilgjengelighet i barnehagen? (Senere endret til "Hvordan begrunner et utvalg pedagoger lek- og aktivitetmateriellets tilgjengelighet i barnehagen?")

Bakgrunn for valg av tema: Vi har ofte opplevd at materialene har faste plasser når man kommer inn i et hovedrom i barnehagen. Med materialer tenker vi leker, formingsmaterialer, musikkinstrumenter, bøker, ipad/datautstyr og utkledningstøy. Vi har lagt merke til at mange av materialene er innenfor barnas synsvinkel og rekkevidde, mens andre er plassert høyt oppe eller inne i skap. Dette gjør det vanskelig for barna å ta i bruk materialene på eget initiativ.

Vi lurer på pedagogens tanker når det kommer til hvilke materialer som er lett tilgjengelig for barna, og hvorfor noen materialer blir plassert utenfor barnas rekkevidde.

Hva er utdanningen og stillingen din?

Hva er tankene dine rundt materialenes plassering i rommet?

Hvilke materialer er tilgjengelig for barna til enhver tid? (leker, formingsmaterialer, musikkinstrumenter, bøker, ipad/datautstyr, utkledningstøy)

-Hvorfor?

Hvilke materialer velger dere å ha utenfor barnas rekkevidde?

-Hvorfor?

Hvorfor synes du det er viktig at materialene er tilgjengelige for barn?

Blir de materialene som er utenfor barns rekkevidde/ikke synlige brukt like mye som de materialene som er lett tilgjengelige?

-Hvordan vil du si tilgjengelighet påvirker barnas bruk av materialer? (Blir de brukt på lik linje, vet barna at de finnes og de får lov til å bruke dem?)

-Hvordan fungerer det i praksis? (Er de materialene etterspurte?)

-Er det noe du ville gjort annerledes?

Hvor ofte flytter dere på møbler, bytter på hvilke materialer som er tilgjengelige i rommet, og så videre?

Hvilke faktorer er det som spiller inn i hvordan dere endrer på innholdet i rommet?